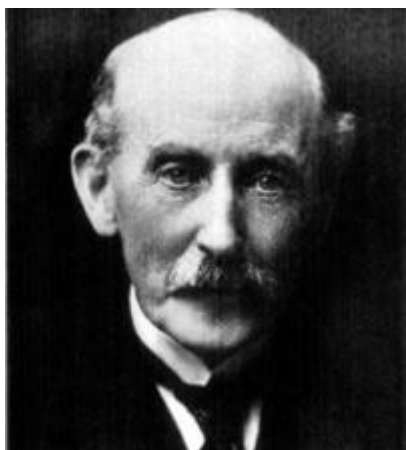

Μνημείο ραγιαδισμού: Η υπόθεση του Άγγλου διπλωμάτη Άρθουρ Νίκολσον κι ο εξευτελισμός του ελληνικού κράτους

Το πρωινό της 4ης Ιανουαρίου 1885 ο Βρετανός προσωρινός επιτετραμμένος της Αγγλίας στην Αθήνα Άρθουρ Νίκολσον (Arthur Nicolson) αποφάσισε να ανέβει με την σύζυγο του στον λόφο του Λυκαβηττού για να χαρεί την απρόσμενη (για την εποχή) ηλιοφάνεια του αττικού ουρανού.

Πλησιάζοντας προς την κορφή του λόφου συνάντησαν τρεις χωροφύλακες που τους υποδείκνυαν με φωνές και με νοήματα να ακολουθήσουν ένα διαφορετικό μονοπάτι καθώς απαγορευόταν να περάσουν από το σημείο εκείνο επειδή είχε γίνει πρόσφατα η δενδροφύτευση του (σ.σ.: Σύμφωνα με άλλη εκδοχή η διέλευση απαγορευόταν επειδή υπήρχε στην κορυφή του λόφου στρατιωτική φρουρά και Πολυβολείο).

Το ζεύγος δεν κατάλαβε τι τους έλεγαν καθώς δεν γνώριζαν σχεδόν καθόλου ελληνικά και συνέχισαν απτόητοι τον δρόμο τους. Τότε προς μεγάλη έκπληξη του Νίκολσον, σύμφωνα πάντα με την επίσημη έκθεση του ίδιου προς την ελληνική κυβέρνηση, ο ένας από τους τρεις χωροφύλακες τον απώθησε βίαια, τον χτύπησε τρεις φορές με το ραβδί του, ενώ ακόμη και όταν ο Άγγλος υποχώρησε στην κεντρική οδό, ο χωροφύλακας του πετούσε πέτρες!

Μετά το περίεργο και πρωτοφανές αυτό επεισόδιο, ο Νίκολσον παραβιάζοντας το διπλωματικό πρωτόκολλο δεν απευθύνθηκε στον Έλληνα υπουργό Εξωτερικών Κοντόσταυλο, αλλά πήγε απ'ευθείας στο γραφείο του πρωθυπουργού Χαρίλαου Τρικούπη ζητώντας την παραδειγματική τιμωρία του βιαιοπραγούντος χωροφύλακα. Ο Πρωθυπουργός εκδήλωσε την συμπάθειά του στον Νίκολσον και διαβεβαίωσε ότι θα τον ικανοποιούσε όσο πιο άμεσα μπορούσε.

Μετά από άμεση σχετική υπηρεσιακή έρευνα που διατάχθηκε, βρέθηκε πως ο χωροφύλακας που πρωταγωνίστησε στο επεισόδιο ήταν ο Λουκάς Καλπούζος ο οποίος και συνελήφθη, καθώς αναγνωρίστηκε και από τον ίδιο τον Νίκολσον. Η κυβέρνηση όμως περιέργως καθυστέρησε μια ημέρα να απολύσει τον Καλπούζο, ενώ μέλη της υπό τον Τρικούπη μετέβησαν με καθυστέρηση στην οικία του Άγγλου διπλωμάτη για να εκφράσουν επισήμως την συμπάθειά τους .

Ακόμη χειρότερα ο Τρικούπης στην επίσκεψη αυτή ενεχείρησε μια μετάφραση της κατάθεσης του Καλπούζου που αναιρούσε πλήρως τα λεγόμενα του Νίκολσον, κίνηση που έθεσε εμμέσως πλην σαφώς σε αμφιβολία τους ισχυρισμούς του διπλωμάτη. Ο Νίκολσον προσβλήθηκε καθώς θεώρησε πως η κυβέρνηση τον ενέπαιζε και ζήτησε η διαταγή της απομπομπής Καλπούζου να διαβαστεί μπροστά σε γενικό προσκλητήριο της Χωροφυλακής Αττικής από τον διοικητή της ταγματάρχη Στεφάνου. Στην διαταγή απομπομπής που είχε συνταχθεί όμως από τον ίδιο τον Τρικούπη με την ιδιότητα του υπουργού Στρατιωτικών, εμμέσως καταλογιζόταν μέρος της ευθύνης για το ατυχές συμβάν και στον Νίκολσον.

Αυτή η «ανατολίτικη πονηριά» του Τρικούπη εξαγρίωσε τον Νίκολσον περαιτέρω, που πλέον απείλησε την ελληνική κυβέρνηση ότι η Αγγλία θα ησχολείτο με το θέμα δυναμικά (από την σωζώμενη αλληλογραφία του Foreign Office δεν προκύπτει κάτι τέτοιο [σ.σ.: Λέγεται πως η οικογένεια του Νίκολσον είχε στενούς δεσμούς φιλίας με την αγγλική βασιλική οικογένεια]) και χαρακτήρισε το παράπτωμα Καλπούζου ως «εναργές έγκλημα».

Έτσι, ο Νίκολσον ενισχυμένος από τις παροτρύνσεις διπλωματών άλλων χωρών, ζήτησε για ικανοποίηση την παρουσία ολόκληρου του σώματος Χωροφυλακής «παρατεταγμένου εν μεγάλη στολή» στην Πλατεία Συντάγματος όπου θα παρουσίαζε όπλα και θα παιάνιζε τον αγγλικό εθνικό ύμνο ενώπιον του. Ο Τρικούπης, παρά το γεγονός πως ο Καλπούζος είχε ήδη απολυθεί, έσπευσε να ικανοποιήσει τις ορέξεις του Άγγλου επιτετραμμένου και στις 7 Ιανουαρίου δύο ενωμοτίες πεζών και έφιππων χωροφυλάκων υπό τον διοικητή τους, ταγματάρχη Στεφάνου, έλαβαν μέρος στην πρωτοφανή αυτή τελετή που αποτέλεσε τον μεγαλύτερο εξευτελισμό της Ελληνικής Χωροφυλακής στην σύγχρονη ιστορία της.

Ο Τρικούπης στο κοινοβούλιο έσπευσε να χαρακτηρίσει την χορηγηθείσα ικανοποίηση ως «υπερβολική» για την περίπτωση και ζήτησε να σταματήσει η σχετική συζήτηση καθώς βλάπτονταν τα εθνικά συμφέροντα, ενώ οι διαθέσεις της κοινής γνώμης και του τύπου παλινδρομούσαν ανάμεσα στην συγκρατημένη

δυσαρέσκεια και την ασυγκράτητη έκρηξη οργής. Πολλοί δημοσιογράφοι απέδωσαν την συμπεριφορά του Νίκολσον στην παλαιότερη διπλωματική του θητεία στην Κωνσταντινούπολη όπου απολάμβανε ιδιαίτερα προνόμια αλλά και στον έκδηλο μισελληνισμό του, ενώ όλες οι εφημερίδες της αντιπολίτευσης μίλησαν για «δουλική συμπεριφορά», «εθνικό εξευτελισμό», «αγγλοκρατία», «προσβολή της τιμής του Έλληνα» και ότι τέτοια παροχή ικανοποίησης «αρμόζει μόνο παρά των Ζουλού ή των Κάφρων ή των Αράβων».

Είναι προφανές πως το επεισόδιο Νίκολσον δεν είχε σημαντική επιρροή στις πολιτικές εξελίξεις της Ελλάδας και στην συντριβή του Τρικούπη στις εκλογές του Απριλίου του 1885 που ακολούθησαν (σ.σ.: Κατά μία εκδοχή κι ερμηνεία, λέγεται πως εξαιτίας των αντιδράσεων που προκλήθηκαν, ο Τρικούπης υπέκυψε στις αξιώσεις των διαδηλωτών και συνεκάλεσε αμέσως την Βουλή. Στην ψηφοφορία που ακολούθησε καταψηφίστηκε η κυβέρνηση του παραιτήθηκε και προκήρυξε πρόωρες εκλογές με σύνθημα των αντιπάλων του Δηλιγιαννικών, «Μάυρο στον Τρικούπη!»). Η εξωτερική πολιτική του Τρικούπη διαχρονικά διαπνεόταν από έναν σαφή προσανατολισμό προς την Αγγλία, έτσι ως ένα σημείο μπορεί να αιτιολογηθεί η υποχώρηση του στις ορέξεις του Νίκολσον. Επί της ουσίας το επεισόδιο δείχνει τον βαθμό εξάρτησης και αδυναμίας του ελληνικού κράτους εκείνη την εποχή, αδυναμία που στην συγκεκριμένη περίπτωση το κατέστησε παίγνιο στα χέρια ενός ασήμαντου Βρετανού διπλωματικού ακόλουθου (σ.σ.: Βλέπε κι ανάλογη περίπτωση Πασίφικο).

Για χρόνια η Χωροφυλακή ήταν στα πρόθυρα της διάλυσης κι όπως λέγεται κανένας δεν δεχόταν να την υπηρετήσει, λόγω του δημόσιου εξευτελισμού της. Επακόλουθο αυτής της κατάστασης ήταν να ξεφυτρώσουν μικροεγκληματίες αλλά και πολυπληθείς συμμορίες που λυμαίνονταν τις γειτονιές της Αθήνας. Ο Μπαϊρακτάρης ήλθε μετά...

Πηγές

istorikathemata.com | kilkisorama.gr